

PLATNI PROMET

5. PREDAVANJE – PLAĆANJE IZMEĐU SUDIONIKA, MJENICA

PLAĆANJA IZMEĐU SUDIONIKA U PLATNOM PROMETU

- **bezgotovinskim**
- **gotovinskim**
- **obračunskim putem**

Razlika između gotovinskog i negotovinskog plaćanja?

- u načinu na koji novac mijenja vlasnika:
- **NEGOTOVINSKI NAČIN** temelji se na dokumentu, npr. nalogu, čeku ili kartici, koji sam nema novčanu vrijednost
- ovakav je dokument svojevrsni nalog banci u kojoj je novac pohranjen da ga u trenutku kad joj se prezentira ovakav dokument prebaci s računa kupca na račun trgovca
- **GOTOVINSKI NAČIN** temelji se na simbolu koji ima stvarnu vrijednost, npr. novčanica ili kovanica
- samim ustupanjem simbola ustupa se i novčana vrijednost

GOTOVINSKO PLAĆANJE

- izravna predaja gotovog novca između sudionika
- uplata gotovog novca na račun
- isplata gotovog novca na račun

BEZGOTOVINSKO PLAĆANJE je prijenos sredstava s računa platitelja na račun primatelja (nalog, ček, kartica, sve što nema novčanu vrijednost).

- obračunsko plaćanje je namira međusobnih novčanih obveza i potraživanja između sudionika bez uporabe novca.

- obračunsko plaćanje obavlja se:

- kompenzacijom
- cesijom
- asignacijom
- preuzimanjem duga, te
- drugim oblicima međusobnih namira obveza i potraživanja

OBAVLJANJE GOTOVINSKOG PLATNOG PROMETA

Gotovinski platni promet klijenti mogu obavljati putem:

- uplate/isplate u poslovnica bank
- uplatom u dnevno-noćni trezor u banci
- uplate/isplate u poslovnica FINA-e

DNEVNI-NOĆNI TREZORI

- dnevno-noćni trezori odlikuju se jednostavnošću, sigurnošću te pristupačnošću
- korisnik može bez gužve i redova, samo uz korištenje ključa ili magnetske kartice, jednostavno i brzo deponirati svoj novac, a banka/FINA će ga uplatiti na njegov račun

PREDNOSTI:

- omogućuje poslovanje izvan radnog vremena poslovnice, 24 sata na dan
- izbjegavanje čekanja na šalterima
- mogućnost polaganja novca u bilo koji dnevno-noćni trezor u određenim poslovnica bank
- povoljnije naknade za polaganje novca u dnevno-noćne trezore od gotovinskih uplata na šalterima bank

NALOZI ZA PLAĆANJE

- nalog za plaćanje jest nalog kojim podnositelj nalaže izvršenje plaćanja na računu sudionika platnog prometa u banci ili HNB – u
- u prvom redu je namijenjen prijenosu sredstava, ali omogućava i gotovinsko poslovanje sudionika platnog prometa
- **nalozi za plaćanje, prema obliku plaćanja su:**
 - **nalog za uplatu**
 - **nalog za isplatu**
 - **nalog za prijenos**

NOVI OBRASCI HUB 3 I HUB 3-A

- HUB je usvojio standard za izradu obrazaca platnog prometa, i definirao vrstu, oblik, sadržaj i uporabu obrazaca
- Hrvatska udruga banaka (HUB) zaštitila je obličje obrazaca pri Zavodu za intelektualno vlasništvo

NALOG ZA PLAĆANJE SADRŽI SLJEDEĆE ELEMENTE:

- naziv obrasca (UNIVERZALNI NALOG ZA PLAĆANJE ODNOSNO NALOG ZA NACIONALNO PLAĆANJE) nalazi se iznad ostalih podataka o transakcijama
- oznaka HITNOST (križić) te IZNOS upisuje se u prvom dijelu naloga
- dio podataka o PLATITELJU sadržava: naziv (ime) i adresa platitelja, IBAN te model i poziv na broj platitelja (reference platitelja)
- dio podataka o PRIMATELJU sadržava: : naziv (ime) i adresa primatelja, IBAN te model i poziv na broj primatelja (reference primatelja)
- kod univerzalnih platnih naloga (HUB 3) u lijevom donjem dijelu upisuju se podaci potrebni za prekogranična i inozemna plaćanja i statističke podatke
- kod naloga za nacionalno plaćanje (HUB 3-A) u lijevom donjem dijelu može se koristiti za 2 DBK ili se taj prostor ostavlja prazan

NALOG ZA UPLATU je valjan, odnosno banka će ga izvršiti ako ima popunjene barem ove elemente:

- 1. naziv (ime) platitelja**
- 2. broj računa primatelja**
- 3. valutno plaćanje**
- 4. iznos**
- 5. datum podnošenja**

NALOG ZA ISPLATU je valjan, odnosno banka će ga izvršiti ako ima popunjene barem ove elemente:

- 1. broj računa platitelja**
- 2. naziv (ime) primatelja**
- 3. valutno plaćanje**
- 4. iznos**
- 5. datum izvršenja**
- 6. ovjera**

BAR KOD

- HUB je u studenom 2006.god. u želji da se unaprijedi provođenje platno-prometne transakcije pripremila standard upotrebe bar kod na papirnatom nalogu za plaćanje
- početak primjene novog formata zapisa 2D bar koda (prema HUB 3 standard) je bio 4.lipanj 2012.god. (istovremeno s početkom korištenja HUB 3-A obrasca)
- bar kod na obrascu treba sadržavati sve potrebne podatke za plaćanje
- samo za nacionalne transakcije
- bar kod sažima podatke ispisane strojno na obrascu naloga za plaćanje; u svrhu strojne obrade naloga u bankama i druge subjekte koji sukladno pozitivnim propisima zaprimaju ili obrađuju papirnatu obrascu naloga za plaćanje

POS-terminali (point of sale – prodajno mjesto)

- omogućavaju da se posebnom kreditnom ili debitnom karticom zadužuje račun u banci i plati roba ili usluga na prodajnom mjestu – trgovini, hotelu, benzinskoj stanici,...

OGRANIČENJA PLAĆANJA GOTOVINOM

- plaćanje gotovim novcem jest izravna predaja gotova novca između sudionika u plaćanju, uplata gotova novca na račun i isplata gotova novca s računa
- prema **Zakonu o fiskalizaciji** koji je stupio na snagu **1.siječnja 2013.god.** ponovo se ograničio iznos gotovine s kojim se mogu plaćati računi

- **ograničena svota je do 5.000,00 kuna po jednom računu**

- u istom Zakonu propisan je blagajnički maksimum kojeg pojedini poduzetnik, ovisno o njegovoj veličini, može držati u blagajni, a to je:

- do 10.000,00 kuna za mikro subjekte i fizičke osobe
- do 30.000,00 kuna za male subjekte
- do 50.000,00 kuna za srednje subjekte
- do 100.000,00 kuna za ostale subjekte

BEZGOTOVINSKO PLAĆANJE

- kod bezgotovinskog načina plaćanja kupac koji ima otvoren račun u banci koristeći jedan od oblika bezgotovinskog plaćanja trgovcu predaje nalog (elektronički) za prebacivanje sa svog računa na račun trgovca

- dokument preko kojeg se daje nalog može biti nalog za prijenos, kreditna, debitna kartica, e-ček, elektronički novac

- **NALOG ZA PRIJENOS** jest nalog za plaćanje kojim se traži izvršenje plaćanja transakcije prijenosa novčana sredstva

NALOG ZA BEZGOTOVINSKO PLAĆANJE sadrži sljedeće elemente:

1) broj računa platitelja

2) broj računa primatelja – Za prekogranična i međunarodna plaćanja potrebno je popuniti i Naziv (ime) primatelja te njegovu adresu

3) valutno plaćanje

4) iznos

5) datum izvršavanja

6) ovjera korisnika platne usluge

- namjenu naloga za plaćanje određuje popunjeni obvezni elementi platitelja i/ili primatelja, čak i onda kad oznaka u polju za namjenu nije odgovarajuća

e-HUB

- u sklopu projekta e-računa Radna skupina HUB-a izradila je e-HUB obrazaca u XML formatu

- navedeni obrazac namijenjen je sudionicima platnog prometa koji su svoje poslove dogovorili i proveli kroz e-poslovanje, e-računom te pružateljem navedene usluge

- osim XML formata standardiziran je i opis svakog pojedinog atributa aplikacijske sheme, te izgled e-HUB obrasca nakon ispisa na zaslonu ili štampaču

- standard je otvoren i dostupan za slobodnu upotrebu svim zainteresiranim korisnicima

DEBITNA KARTICA

- kartica koju banka izdaje vlasniku tekućeg, žiro ili deviznog računa kako bi svojim sredstvima mogao raspolagati neovisno o radnom vremenu poslovnice banke

- klijent može podizati gotovinu na bankomatu ili plaćati robu i usluge u trgovačko – uslužnoj mreži

- predstavlja **bezgotovinsko sredstvo plaćanja**

- trgovac preko on-line veze s bankom istodobno provjerava valjanost kartice i odmah prebacuje novac s računa kupca na svoj račun - POS-terminali

- debitne kartice obično su zaštićene sa 4-znamenastim brojem (PIN), tako da je u slučaju krađe lopov ne može neovlašteno koristiti

- kupac u trenutku kupnje mora imati novac na računu - izdaju se na osnovi depozita
- prm. Visa, Maestro

- 4-znamenkasti PIN dovoljan je sigurnosni element u slučaju kada ga se mora osobno ukucavati na tipkovnici bankomata, u slučaju kada se on predaje elektronički nije dovoljan
- način plaćanja debitnom karticom ne omogućava naknadno prekidanje uplate, kao što je to moguće kod kreditnih kartica
- debitne kartice ne predstavljaju rizik za trgovca, no zahtjeva da se cijeli proces provjere i prijenosa novca obavi prije isporuke robe kupcu

KREDITNA KARTICA

- jedno od bezgotovinskih sredstvo plaćanja
- služi kao pogodno sredstvo kratkoročnog potrošačkog kreditiranja
- temelj izdavanja kartica je pokriće na računu, odobreni kredit ili bonitet korisnika kartice
- vlasnik kartice je izdatnik, a korisniku se daje na upotrebu
- troškovi stvoreni upotrebom kreditna kartice tijekom određenog razdoblja naplaćuju se naknadno, nakon određenog vremena
- u većini slučajeva korisnik kartice plaća i godišnju članarinu

PLAĆANJE KREDITNIM KARTICOM PUTEM INTERNETA IMA NEKOLIKO NEDOSTATAKA:

- sigurnost transakcije – ako se treća strana (lopov) dokopa broja kartice može neovlašteno trošiti raspoloživi novac
- cijena transakcije – postupak autorizacije i naplate košta (ovisno o sustavu) plus 3-5% od vrijednosti transakcije, tako da nije isplativo u slučajevima malih iznosa
- u trenutku naplate trgovac mora imati on-line vezu s bankom, kako bi provjerio valjanost kartice
- banka – izdavatelj kartice – raspolaže svim podacima o iznosima, mjestima i vremenima plaćanja pa skladištenjem tih podataka može pratiti klijentove potrošačke navike, narušavajući tako njegovu privatnost
- izdatnik kartice ima koristi od članarine i upisnina, provizije prodajnih mjesta, obrtaja novčanih sredstava ili kamata na odobreni kredit

INTERNET BANKARSTVO

- **prednosti za klijenta:** 24-satna dostupnost, jednostavan i siguran pristup, ušteda vremena, povećava mobilnost, smanjuje troškove, automatizacija poslovnog procesa
- **prednosti za banke:** smanjenje cijena rada i potrebnog poslovnog prostora, smanjenjem pritiska na šalter, automatizirani unos i smanjena mogućnost pogreške, omogućuje ponudu ostalih internet usluga
- kod pojedinih banaka udio e-plaćanja: 30-60%

BANKOMATI

- koristi se ubacivanjem debitnih kartica i kreditnih kartica s osobnim identifikacijskim kodom, unošenjem tajne šifre (PIN) i traženog (dopuštenog) iznosa
- bankomati omogućavaju zamjene valuta i druge operacije

ELEKTRONIČKI NOVAC

- e- novac, uključujući i magnetski, pohranjena novčana vrijednost koja je izdana nakon primitka novčanih sredstava u svrhu izvršavanja platnih transakcija u smislu zakona kojim se uređuje platni promet i koju prihvaća fizička ili pravna osoba koja nije izdavatelj tog elektroničkog novca, a koja čini novčano potraživanje prema izdavatelju

ELEKTRONIČKIM NOVCEM NE SMATRA SE:

- 1) novčane vrijednosti pohranjene na instrumentima koji se mogu upotrebljavati za stjecanje robe ili usluge samo u prostorima izdavatelja instrumenta ili samo unutar ograničene mreže pružatelja usluga ili za ograničeni izbor robe ili usluga u skladu s ugovorom između izdavatelja instrumenta i pružatelja tih usluga

2) novčana vrijednost koja se koristi za izvršenje platnih transakcija putem telekomunikacije, digitalne ili informatički-tehničkih uređaja, pri čemu se kupljena roba ili usluge isporučuju i koriste putem telekomunikacijskog uređaja, pod uvjetom da telekomunikacije, digitalne ili informatički-tehničkih uređaja operator nije samo posrednik između imatelja elektroničkog novca koji je ujedno korisnik platnih usluga i dobavljača robe i usluga

INSTITUCIJA ZA ELEKTRONIČKI NOVAC

- pravna osoba koja je dobila odobrenje za izdavanje el. novca
- odobrenje za izdavanje el novca može sadržavati i odobrenje za pružanje jedne ili više platnih usluga koje nisu povezane s izdavanjem elektronički novca

IZDAVATELJI ELEKTRONIČKOG NOVCA U RH MOGU BITI:

- 1) kreditna institucija sa sjedištem u RH
- 2) institucija za elektronički novac sa sjedištem u RH, uključujući institucije za elektronički novac pod izuzećem
- 3) HNB kada ne djeluje u svojstvu monetarne vlasti ili druge javne vlasti
- 4) RH i jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave, kad ne djeluju u svojstvu javne vlasti
- 5) kreditna institucija sa sjedištem u državi članici
- 6) institucija za elektronički novac sa sjedištem u državi članici
- 7) podružnica kreditne institucije iz treće države sa sjedištem u RH
- 8) podružnica institucije za elektronički novac iz treće države sa sjedištem u RH
- 9) Europska središnja banka kad ne djeluje u svojstvu monetarne vlasti ili druge javne vlasti

ELEKTRONIČKI NOVAC U RH prim.:

- HT d.d.
- VIPnet d.o.o.
- PBZ CARD d.o.o.
- ERSTE Card Club d.o.o.
- TELE d.o.o.

- institucija za elektronički novac dužna je sva novčana sredstva koja primi od imatelja elektroničkog novca zamijeniti za elektronički novac bez odgađanja

- institucija za elektronički novac ne smije primati depozite ili druge povrate na sredstva od javnosti u smislu odredbi zakona kojim se uređuje poslovanje kreditne institucije

- institucije za elektronički novac smije odobravati kredite vezane uz pružanje platnih usluga koje nisu povezane s izdavanjem elektroničkog novca sam su ispunjeni svi slijedeći uvjeti:

- 1) **da je kredit odobren isključivo kao pomoćna usluga vezana uz izvršenje platne transakcije**
- 2) **rok otplate kredita ne smije biti dulji od 12 mj.**
- 3) **kredit ne smije biti odobren iz novčanih sredstava korisnika platnih usluga** koje je institucija za elektronički novac primila odnosno drži u svrhu izvršenja platnih transakcija
- 4) **da je jamstveni kapital institucija za elektronički novac, prema ocjeni HNB, u svakom trenutku mora biti primjeren s obzirom na ukupan iznos kredita**

MJENICA – definicija i gospodarsko značenje

INSTRUMENTI OSIGURANJA PLAĆANJA:

- ✓ Mjenica
- ✓ Zadužnica
- ✓ Jamstvo
- ✓ Bankarska garancija

- naš Zakon o mjenici (kao i svaki) **NE ODREĐUJE NJEZIN POJAM**, nego utvrđuje, kako za trasiranu, tako i za vlastitu (solo) mjenicu, **NJIHOVE BITNE POTREPŠTINE**
- mjenica je vrijednosni papir definiran na određeni iznos novca koji svom imatelju (onome koji ga posjeduje) daje pravo da taj iznos naplati od osobe koja je njoj navedena kao dužnik

- GOSPODARSKI ZNACAJ MJENICE – očituje se u nekoliko oblika:

- instrument kreditiranja, a na temelju toga i plaćanja
- instrument jamstva

- mjenica je pravno gledano jednostrani pravni posao u kojem njen **izdavatelj (TRASANT)** daje nalog **drugoj osobi (TRASATU)** da **korisniku mjenice (REMITENTU)** isplati određeni iznos novca ili se njime obvezuje da će ispuniti tu isplatu

MJENICA je:

- 1. novčani obligacijski papir**
- 2. prezentacijski vrijednosni papir**
- 3. formalni vrijednosni papir**

OBILJEŽJA MJENIČNOPRAVNIH POSLOVA

PISANI OBLIK

- izdaje se u pisanom obliku, obično se izdaje na mjeničnom blanketu, ali vrijedi i na ostalom materijalu

APSTRAKTNOST MJENIČNOG POSLA

- izdaje se u svezi s temeljnim pravnim poslom (prodaja robe na kredit uz mjenicu)

SOLIDARNOST NJENIČNOG POSLA

- svi potpisnici mjenice odgovaraju solidarno imatelju mjenice

OSOBE U MJENICNOM POSLU

izdatnik (trasant) je osoba koja izdaje mjenicu

tezovnik (trasat) je osoba na koju trasant usmjeruje nalog plaćanja određene mjenične svote

prihvatnik (akceptant) je glavni mjenični dužnik

korisnik (remitent) je mjenični vjerovnik

indosant (žirant) je prenositelj prava

indosator (žirator) je novi korisnik

avelist je mjenični jamac

intervenijent je akceptira

VRSTE MJENICA

Prema izvršitelju plaćanja:

- trasirana/ vučena
- vlastita

Prema vremenu dospijeca:

- po viđenju
- na određeno vrijeme po viđenju
- na određeno vrijeme od dana izdanja
- na određeni dan ("a dato")

VRSTE MJENICA PREMA IZVRŠENJU PLAĆANJA:

1.) VLASTITA MJENICA

- mjenica u kojoj se izdavatelj mjenice obvezuje da će sam platiti mjeničnu svotu o dospelosti remitentu ili osobi koju on odredi svojom naredbom
- kod vlastite mjenice nema trasata, akceptanta ni regresa zbog neakceptiranja jer se trasant sam obvezuje platiti mjenični iznos
- do podizanja protesta i regresa može doći samo zbog potpune ili djelomične neisplate

BITNE POTREPŠTINE VLASTITE MJENICE:

1. **oznaka da je mjenica napisana u samom slogu isprave (da se radi o mjenici)**
2. **bezuovjetno obećanje da će se određena svota novca platiti**
3. **oznaka dospelosti (dan dospjeća)**
4. **mjesto gdje treba obaviti plaćanje**
5. **ime onoga kome ili po čijoj se naredbi mora platiti (remitent)**
6. **oznaka dana i mjesta izdanja mjenice**
7. **potpis onoga koji je mjenicu izdao (trasant)**

2.) TRASIRANA MJENICA

- mjenica u kojoj njezin izdavatelj (trasant) daje nalog drugoj osobi (trasatu) da po dospjeću isplati korisniku mjenice (remitentu) ili nekoj drugoj osobi po njegovoj naredbi novčani iznos naznačen na mjenici

BITNE POTREPŠTINE TRASIRANE MJENICE:

1. **oznaka da je mjenica napisana u samom slogu isprave**
2. **bezuovjetni naputak da se plati određena svota novca**
3. **ime onog koji treba platiti (trasat)**
4. **oznaka dospelosti (dan dospjeća)**
5. **mjesto gdje se treba obaviti plaćanje**
6. **ime onog kome ili po čijoj se naredbi mora platiti (remitent)**
7. **oznaka dana i mjesta izdanja mjenice**
8. **potpis onoga koji je mjenicu izdao (trasant)**

MJENICA PREMA VREMENU DOSPIJEĆA:

- 1.) **PO VIDENJU** - mjenična obveza dospjeva onda kad je mjenični ovlaštenik podnese na plaćanje (u roku 1 god od izdavanja)
- 2.) **NA ODREĐENO VRIJEME PO VIDENJU** - dospelost se izračunava bilo prema danu akcepta, bilo prema danu protesta zbog neakceptiranja
- 3.) **NA ODREĐENO VRIJEME OD DATUMA IZDAVANJA** - dospjeće se određuje naznačivanjem dužine vremena čijim istekom dospjeva mjenična obveza a to razdoblje počinje teći na dan izdavanja mjenice
- 4.) **NA ODREĐENI DAN** - dospjeće mjenične obveze određeno je naznačivanjem točno određenog dana ili datuma

BJANKO – MJENICA

- mjenica koja nema svih bitnih sastojaka
- izdana je s namjerom da se sastojci koji nedostaju naknadno ispune
- još nije mjenica
- izdaje se obično kao sigurnost za neku buduću tražbinu
- obično joj nedostaje oznaka svote ili oznaka dospelosti

MOGUĆE OPERACIJE S MJENICOM

1. AKCEPTIRANJE MJENICE

2. INDOSIRANJE MJENICE

3. ISPLATA MJENICE

4. AVALIRANJE MJENICE

5. ESKONTIRANJE MJENICE

1. AKCEPTIRANJE

- akceptom trasat preuzima obvezu da mjenicu plati o dospelosti
- svaka trasirana mjenica može se podnijeti na akceptiranje trasatu
- do akceptiranja mjenice, trasant se smatra glavnim dužnikom
- podnošenje je pravo, a nije dužnost
- u interesu remitenta je da što prije zatraži i dobije trasatov akcept → time dobiva jednog obveznika više, pa mjenična obveza postaje čvršća
- ako mjenica ne bude plaćena, njen imatelj, pa bio to i sam trasant, ima na temelju nje pravo na neposrednu tužbu protiv akceptanta
- akcept se piše na samoj mjenici
- izražava se riječju: "priznajem", "primljena", "prihvaćena" ili kojom drugom riječju koja to isto znači
- akcept potpisuje trasat
- kao akcept vrijedi i sam trasatov potpis kad je stavljen na licu mjenice

2. INDOSIRANJE

- indosiranje je postupak kojim vjerovnik koji je primio mjenicu prije njenog roka dospelosti istu prenosi na svog vjerovnika, čime je podmirio vlastitu obvezu u trenutku predaje mjenice
- indosament je izjava dana na mjenici kojom imatelj (indosant) prenosi prava iz mjenice na drugu osobu (indosatara)
- svaka se mjenica može prenijeti indosamentom, čak i kad nije izričito trasirana po naredbi jer je mjenica, sama po sebi, papir po naredbi
- indosator je ovlašten mjenicu dalje indosirati, čak i na osobe koje su već mjeničnopravno obvezane → POVRATNI INDOSAMENT
- INDOSAMENTOM se stječe sva prava utjelovljena u mjenici, a ne samo prava koja su pripadala indosantu → razlika od cesije

- kod indosamenta razlikujemo:

1) puni indosament

2) bjanko indosament

3) indosament na donositelja

1. PUNI INDOSAMENT

- je pisana izjava na mjenici koja sadržava ime indosatara
- vrlo je jasno precizirano tko na koga prenosi mjenična prava

2. BJANKO INDOSAMENT

- nema naznačeno ime indosatara

3. INDOSAMENT NA DONOSITELJA

- na kojem je naznačeno "platite donositelju"

3. ISPLATA MJENICE

- mjenica plativa na određen dan ili na određeno vrijeme, nakon dana izdanja ili viđenja, mora se podnijeti na isplatu bilo na sam dan plaćanja, bilo jednog od dva radna dana koji dolaze odmah za njim
- **imatelj mjenice ne može odbiti djelomičnu isplatu**
- u slučaju djelomične isplate trasat može zahtijevati da se ova isplata zabilježi na mjenici i da mu se za to izda priznanica

- imatelj mjenice ne može se prisiliti da primi isplatu prije dospelosti mjenice
- trasat koji plaća mjenicu prije dospelosti čini to na svoju opasnost i štetu

Trasiranu mjenicu dužan je isplatiti : - akceptant, trasat, agent platnog prometa – banka, domicilij, avalist, intervenijent

Vlastitu mjenicu dužan je isplatiti: - izdavatelj (trasant), agent platnog prometa – banka, domicilij, avalist, intervenijent treća osoba, trasat ili indosant koji može platiti mjenicu)

4. AVALIRANJE

- avaliranje je mjenično jamstvo kojim se osigurava isplata mjenice, odnosno kojim avalist preuzima odgovornost za mjeničnu obvezu na isti način kao onaj na koga glasi
- avalom se može osigurati cijela mjenična svota ili neki njezin dio
- mjenično jamstvo može dati treća osoba, ali i netko od potpisnika mjenice (npr, indosant je avalist za akceptanta)
- jedino akceptant ne može biti avalist jer je on glavni dužnik

AVALIST

AVALIST (HONORANT) je mjenični jamac

HONORAT – osoba za koju avalist jamči

- avalist odgovara kao i honorat
- avalist ne može obvezati za manje od one za koju odgovara honorat ili za veću svotu
- aval se daje na mjenicu ili na alanžu i potpisuje ga avalist
- aval se izražava riječima „per aval“ , „kao jamac“ ili bilo koje drugim izrazom koji to isto znači

5. ESKONTIRANJE MJENICE

- imatelj mjenice u poziciji je da mjenicu može eskontirati tj. prodati po nižoj cijeni prije njenog dospjeća
- najčešći kupac ovakve mjenice su poslovne banke koje ostvaruju zaradu sadržanu u diskontnoj kamati i proviziji za ovaj posao

REGRES je pravo zakonitog imatelja mjenice da od regresnih obveznika mjenice zahtjeva isplatu mjenične svote u slučaju ako trasat odbije akcept ili isplati mjenice ili kad je zbog stečaja prestala sigurnost naplate te svote

- do REGRESA PRIJE DOSPJELOSTI dolazi:

- ako je odbijeno akceptiranje
- ako je otvoren stečaj ili likvidacija trasata
- ako je otvoren stečaj ili likvidacija nad imovinom trasanta mjenice koja se ne smije podnijeti na akceptiranje

REGREDIJENT – imatelj mjenice koji naplaćuje mjeničnu svotu od mjeničnog obveznika

REGRESAT – solidarni dužnik mjenične obveze (trasant, indosant, avalist)

PROTEST je javna isprava u kojoj – na pravodobni zahtjev imatelja mjenice – javni bilježnik utvrđuje da glavni mjenični dužnik nije pravovremeno platio mjenicu (odbio ispuniti mjenicu u cijelosti ili djelomično)

- poseban postupak koji se vodi pred sudom ili pred javnim bilježnikom

NOTIFIKACIJA

- obavijest potpisnicima mjenice:

- o odbijanju akceptiranja odnosno isplate mjenice (djelomično ili potpuno)
 - o podizanju protesta
- **svrha:** da regresni mjenični obveznici doznaju da je dospjela njihova obveza i time im se omogućiti da dobrovoljno iskupe protestiranu mjenicu bez daljnjih troškova

ZASTARA

- zastarom prestaje pravo da se zahtjeva ispunjenje obveze
- mjeničnopravni zahtjevi indosanata jednih protiv drugih i protiv trasanta zastaruju za šest mjeseci, računajući od dana kada je indosant mjenicu iskupio ili od dana kad je protiv njega postupno kod suda
- svi mjeničnopravni zahtjevi protiv akceptanta zastaruju za 3 god., računajući od dospelosti
- mjeničnopravni zahtjevi protiv indosanta i protiv trasanta zastaruju za godinu dana:
 - a) računajući od dana pravodobno podignutog protesta
 - b) od dospijeća ako se u mjenici nalazi klauzula „bez protesta“

PRISILNA ISPLATA MJENICE

- ako isplata mjenične svote nije provedena redovitim putem (nije uopće isplaćena ili djelomice) prisilna isplata može se ostvariti sudskim putem:
 - 1) ovršnim postupkom (mjenica kao vjerodostojna isprava)
 - 2) parničnim postupkom